

REPORTÁŽ

KAMČATKA

PREKLIATO BLÍZKO

Nikde na svete nie sú vulkány tak blízko jeden vedľa druhého ako na Kamčatke. Expedícia do ríše ohnivých hôr si však vyžaduje pevné nervy.

TEXT: ADRIAN ROHNFELDER, CHRISTOPH WEBER, Kamčatka
FOTO: ADRIAN ROHNFELDER

V hmlle nevidíme vôbec nič. „Jar na Kamčatke,“ vtípkuje Artom, náš sprievodca. Deväť dní nás dvoch, fotografa Adriana a vulkanológa Chrise, sprevádza na takmer sedemdesiatkilometrovom treku do srdca sopečného polostrova, ktorý sa rozkladá pri východnom pobreží Ruska.

Na mape vyzerá ako pohodená obria ryba. Rozlohou je väčšia než Nemecko, ale s necelými 380 000 obyvateľmi je osídlený veľmi riedko. Po dlhých desaťročiach bola Kamčatka uzavretým vojenským priestorom, vďaka čomu sa tu zachovala panenská príroda.

Jej súčasťou je viac než 160 sopiek, z ktorých mnohé stále tlejú. Ide o geologicky najaktívnejšiu oblasť na svete. Šesť regiónov Kamčatky je ako svetové dedičstvo chránených organizáciou UNESCO, jedným z nich je i cieľ našej cesty – národný park Ključevskij.

Nachádza sa v strednej časti polostrova zhruba 100 km od východného pobrežia a pomenovaný bol podľa najvyššieho aktívneho vulkánu Eurázie, sopky Ključevskaja, ktorá dosahuje výšku 4 750 m. Nás tu však bude zaujímať o tisíc metrov nižší dvojvulkán Tolbačik. V novembri 2012 sa nečakane prebudil po tridsiatich šiestich rokoch spánku a vychrľil pri tom enormné množstvo lávy a popola. Chceme sa na neho teda pozrieť zblízka.

ARTOM A MEDVEDE

Posledná známka civilizácie, dedinka Kozyrevsk, zostáva za nami a za včasného rána vyraďame do hôr terénym nákladíkom GAZ-66.

Krásavica. Sopka Ključevskaja ohromuje dokonalou symetriou.

Zatiaľ čo sa obstarožný gruzavík po páťhodinovom natriasaní lesnými cestami vracia späť, my si hádzame na ramená svoje tridsaťkilové batohy. A vydávame sa na púť prírodou, ktorá teraz, keď boli vulkány zahalené hmlou, značne pripomína Škótsku vysočinu.

„Na lepšiu výhľad si budeme musieť ešte počkať,“ hovorí Artom. Ten pripomína zažitú kliše o tvrdých ruských mužoch nielen svojou zavalitou, avšak svalnatou postavou, ale tiež spôsobom navigácie. Medzi jednotlivými priechodnými bodmi podľa GPS nás vedie úplne priamou cestou, či sa našliapeme pár desiatok výškových metrov navyše, alebo nejaké stratia, je mu jedno.

S prognózou hmly sa však trafil. Až do prvého tábora kráčame v hmlle, v noci sa do našich stanov zahryzne dážď. Ani na ďalší deň vulkanických obrov nevidíme, zato nás stopy v blate upozorňujú na prítomnosť divokých zvierat. „Na Kamčatke sa potuluje približne pätnásťtí- ➤“

síc medveďov hnedých," vysvetľuje Artom. „Niektorí majú i 700 kg a na zadných sú vysoké vyše troch metrov.“

K ochrane pred príliš intímny stretnutím s niektorým zo spomínaných kolosov využíva naša skupina rôzne stratégie. Na Chrisovom ruksaku cinká zvonček, Artom sa spolieha na svoju osvedčenú zbraň proti medveďom, plameňomet podobný pumpičke.

Všeživého chlpáča nestretávame, zato narážame na vulkanologickú chatu pod aktívnou sopkou Bezymjannyj, kde si nás zvedavo prehliadajú veveričky. Po menšom upratovaní by bola chata príjemným miestom na pobyt, ale vybavenie je vskutku spartanské, a keď Chris vytiahne letný spací vak, Artom sa len pousmeje. Teplomer vnútri ukazuje jeden stupeň nad nulou.

Ranný pohľad z okna stačí na to, aby bol zrušený plánovaný výstup na 2 880 metrov vysokú aktívnu sopku Bezymjannyj, vonku totiž zúri snehová búrka, ktorá v priebehu noci pochovala okolitú krajinu pod silnú snehovú pokrývku. Je teda čas začať zabíjať čas. Učíme sa azbuku, hrajeme šach a spätne oceňujeme Artomovu prezieravosť, s ktorou nás pri zaobstarávaní proviantu nabádal, aby sme hlavne nezabudli kúpiť vodku. Ako zisťujeme, bola to rada nanajvýš užitočná.

Žiadny hmyz. Pre vietor a zimu sme moskytiéru veľmi nevyužili. Inak však bohatá výbava prišla vhod.

Brána do pekla. Nástup do krátera sopky Tolbačík vedie nekonečným lávovým polom, pokrytým popolom.

TOLBAČÍK A VÔŇA SÍRY

Ani štvrtý deň sa počasie nelepší, a tak meníme svoje plány. Aby sme na ceste k sop-

ke Tolbačík nemuseli stanovať v snehu, rozhodujeme sa absolvovať pôvodne plánované dve etapy k chate Tolud naraz. Pred nami je tridsaťkilometrový pochod a počasie ukazuje svoju krutú tvár. V snehu až do pásu sa pomaly prebojovávame k priesmyku Bezymjannyj, kryštály snehu a ľadu nás bodajú do tváre ako ihly. Artom sa len smeje a utešuje nás, že môžeme byť radi, že sme sem zavítali v lete. V zime v týchto miestach býva i -40 °C.

Za priesmykom Tolud už je o niečo teplejšie a hlavne bez snehu, ale než dorazíme k chate, čaká nás ešte tvrdá skúška. Nekonečným údolím vyschnutého potoka sa predierame cez kamene, dva kroky dolu, dva kroky po uvoľnených balvanoch a zase dva kroky nahor, nohy dostávajú poriadne zabráť a nervy ešte viac. Po deviatich hodinách cesty otvárame dvere chaty.

Šiesty deň na seba začne Tolbačík upozorňovať hlasitým dunením, čoskoro nám pod nohami škripe čerstvý sopečný popol a vzduch cítiť sírou. Hneď ako začnú prvé vulkanické bomby dunieť v našom bezprostrednom okolí, rozhodneme sa vyhľadať chránené miesto na prenocovanie. Zatiaľ čo vulkanický orchester pokračuje v nekonečnom koncerte erupcií, čakáme v strašidelnej atmosfére až do neskorého popoludnia. Konečne!

„Agresívne sírne výpary nás pália v nose, dunenie explózií je čoraz viac silnejšie.“

Kto tu býva? Letná rezidencia ako z Mrázika. Zasnežená chata vulkanológov pod sopkou Bezymjannyj.

KAMČATKA

Za odmenu. Posledný deň na Tolbačíku je veľmi veterný, ale nakoniec vysvitne i slnko.

Hmla sa rozplýva a pred našimi očami sa objaví úplne nová krajina. Dymiace prúdy lávy sa tiahnu kilometre ďaleko po úbočiach hory. Celé dlhé pásy krajiny zaliala láva a dnes sú pokryté čerstvým vulkanickým materiálom. V dvoch obrovských kráteroch vrie láva s teplotou nad 1 000 °C, plyny sa uvoľňujú s takými mohutnými explóziami, že sebou vždy nevedomky „cukneme“, keď sa niektorá z nich ozve a zem sa nám pod nohami zatrasie. Za súmraku sa nad vrcholkami rozleje červená žiara a láva strieka do neba takým spôsobom, že by sa zahabnil každý organizátor ohňostrojov.

Konečne o sebe dalo vedieť tiež leto, aspoň tým, že je v stane o niečo teplejšie. Lávové kamene pod nami vytvárajú prírodné podlahové kúrenie, takže teplomer sa šplhá až na 25 °C. Predchádzajúcu noc sme sa triasli zimou, tentoraz sa pre zmenu potíme.

MESAČNÁ KRAJINA A LÁVOVÝ DŮM

Po ďalších dvoch dňoch, ktoré sme strávili pátraním po takzvaných Skyholes, ktorými je možné sa pozrieť do podzemných lávových kanálov, a ich fotografovaním, pričom sme sa museli vyhýbať výronom horúcich pár s teplotou až 600 °C a brániť stany proti búrkam a vichriciam, opúšťame úbočie hory Tolbačík.

Na palube terénneho nákladniaka Ural mierime k poslednej zastávke našej expedície: veľmi aktívnej hore Šiveluc (3 283 m), najse-

Som tu (v tom) s vami. O morálnu podporu sa v priebehu výpravy stará talizman v podobe plastovej žaby.

Preprava. Terénny nákladniak Ural nás vezie k poslednému cieľu expedície.

vernejšej z činných kamčatských sopiek. O tom, aké sily na tejto hore vládnu, nemôže byť pri pohľade na lávovú mesačnú krajinu v okolí krátera, ktorý sa k ďalšiemu aktívnemu cyklu prebudil v roku 1999, najmenších pochyb.

S úžasom si prehladáme lávový dóm vzniknutý pyroklastickými prúdmi, čo je zmes horúcich sopečných plynov, úlomkov magmy a popola, ktoré sa podobne ako snehová lavína pohybujú dolu po úbočí sopky. O ich ničivej sile sa presvedčilo i antické mesto Pompeje. Môžu dosahovať teplotu až 800 °C a rýchlosť vyše 700 km/h. S takýmito parametrami prevalcujú všetko živé i neživé. Tu už je nervózný i tvrďas Artom a vyslovuje obavy, či nie sme príliš blízko, Chris ho však upokojuje, že je všetko v poriadku.

Zatiaľ... O chvíľu neskôr sa proti nám rúti jeden z menej častých pyroklastických prúdov, našťastie však odbočí do neďalekého riečneho koryta. Impozantný pozdrav na rozlúčku a završenie krásnej letnej expedície na ďalekú Kamčatku. ○

